

© Editura EIKON
București, Calea Giulești 333, sector 6
cod poștal 060269, România

Difuzare / distribuție carte: tel/fax: 021 348 14 74
mobil: 0733 131 145, 0728 084 802
e-mail: difuzare@edituraeikon.ro

Redacția: tel: 021 348 14 74
mobil: 0728 084 802, 0733 131 145
e-mail: contact@edituraeikon.ro
web: www.librariaeikon.ro, www.edituraeikon.ro

Editura Eikon este acreditată de Consiliul Național al
Cercetării Științifice din Învățământul Superior (CNCSIS)

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
DAȘKEVICI, VASILE V.

Francmasoneria / Vasile V. Dașkevici ; ed. îngrij., introd., notă
asupra ed. și note de Alin L. Mărginean ; pref. de Silviu B. Moldovan. –
București : Eikon, 2023
ISBN 978-606-49-1025-7

I. Mărginean, Alin L. (ed. șt.)
II. Moldovan, Silviu B. (pref.)

061.236.6

DTP: Valerian Susan

Editor: Valentin Ajder

Vasile V. Dașkevici

FRANCMASONERIA

Ediție îngrijită, notă asupra
ediției și cuvânt introductiv
de *Alin L. Mărginean*

Prefață de *Silviu B. Moldovan*

E I K O N

București, 2023

Cuprins

Prefață.....	7
Cuvânt introductiv	37
Notă asupra ediției.....	43
FRANCMASONERIA	45
FRANCMASONERIA.....	49
Prolegomena	49
Francmasoneria în România în trecut	53
Epoca actuală.....	68
CARTEA DE AUR	
A MASONERIEI ROMÂNE	81
Tabla de onoare a membrilor Masoneriei Române, Il[uștri] prin virtuțile, știința, pozițiunile lor sociale, politice și masonice.....	82
ILUSTRAȚII.....	91

Prefață

Deseori, inițiativele românești de valorificare sistematică a memoriei istorice, eșuează, nu din lipsă de bune intenții, ci din absența exercițiului în ceea ce privește efortul sistematic în beneficiul unui proiect major¹. Cu atât mai laudabil, așadar, este faptul că Alin L. Mărginean a ajuns deja, cu prezentul op, la numărul patru al colecției inspirat intitulată „Drumul către România modernă”. Ideea care a stat la baza colecției a fost una extrem de generoasă, și anume aceea de a grupa lucrări ale unor autori români clasici, apărute într-o perioadă suficient de îndepărtată ca să fie ieșite din memoria imediată a publicului. În același timp, este vorba despre lucrări de mici dimensiuni, deci cu atât mai degrabă uitate, în timp, chiar dacă aparțineau, toate, unor autori dintre cei mai cunoscuți. Aceasta nu înseamnă, însă, că ar fi și lucrări lipsite de importanță. Primele trei numere ale seriei au valorificat cărți apărute înainte

¹ Ar fi incorect să nu menționăm faptul că, în ultima perioadă, în special ca urmare a eforturilor depuse de Academia Română, au fost finalizate și publicate o serie de sinteze și de enciclopedii care fuseseră îndelung așteptate și erau privite, din acest motiv, cu scepticism. În ansamblu, însă, considerăm că societatea românească, în ansamblul ei, ca și mediile ei politice și culturale, rămân datoare în privința eforturilor de sinteză, care necesită programe de durată.

de Primul Război Mondial, sau redactate înaintea acestuia, dar apărute după înfăptuirea Marii Uniri. Toate cele trei lucrări reconstituie etape în procesul de apariție a societății românești moderne, fie că este vorba de prima revoltă armată, cu impact internațional, a românilor transilvăneni², de prima mișcare ce anunța, chiar dacă a eșuat, zorii emancipării politice în Țara Românească³, ori de analiza complexă a stărilor politice și de spirit care au pregătit unirea teritoriilor intracarpatiche cu Regatul României⁴. Prin aceste lecturi, cititorul contemporan reține, ca un element comun, existența (la români, sau prin ei) a factorului activ în istorie, pe care condeiul autorilor clasici îl evocă, direct ori numai metatextual, dar într-un mod foarte convingător. Prin lucrările menționate, și nu numai, Liviu Rebreanu⁵, Nicolae Iorga⁶ și

² L. Rebreanu, *Horia, Cloșca și Crișan*, ediție îngrijită, notă asupra ediției și cuvânt introductiv de Alin L. Mărginean, București, Editura Eikon, 2021, 96 p., cu un text pe coperta patru de Ioan-Aurel Pop (nr. 1 al Colecției „Drumul către România modernă”).

³ N. Iorga, *Un apărător al săracilor. „Domnul Tudor” din Vlădimiri (cca. 1780-1821)*, ediție îngrijită, notă asupra ediției și cuvânt introductiv de Alin L. Mărginean, prefață de Alecu Racoviceanu, București, Editura Eikon, 2022, 96 p. (nr. 2 al colecției).

⁴ I. Slavici, *Românii din Ardeal*, ediție îngrijită și cuvânt introductiv de Alin L. Mărginean, prefață de Florian Bichir, București, Editura Eikon, 2023, 136 p. (nr. 3 al colecției).

⁵ Prima ediție a evocării *Horia, Cloșca și Crișan* a apărut în anul 1930, fiind, însă, scrisă încă din 1915, deci în perioada de intensă pregătire a intrării României în Primul Război Mondial.

⁶ Studiul *Un apărător al săracilor. „Domnul Tudor” din Vlădimiri (cca. 1780-1821)* a fost tipărit, pentru prima dată, în 1906.

Ioan Slavici⁷ au contribuit la conștientizarea rolului de factor activ în istorie (pe care, chiar și astăzi, unii îl refuză, cu vehemență, în ceea ce îi privește pe români), astfel spus la fortificarea spiritului românilor de la începutul veacului trecut, pentru marea încercare ce îi aștepta, după 1914, în vederea unirii provinciilor românești.

Numărul patru ne supune atenției un text, uitat în timp, al unui autor de asemenea, în mare măsură, uitat, apărut în perioada interbelică, însă nu în volum, ci în numărul 2-4 din 1930 al revistei „Paza”, al cărei director era chiar autorul studiului, intitulat *Francmasoneria*. Chiar dacă titlul îi sugerează publicului larg că ar fi vorba despre un subiect exclusiv filosofic, ori ezoteric, în realitate și acest subiect este strâns legat tot de ascensiunea tânărului stat modern al românilor. Masoneria românească a fost recunoscută pe plan internațional (adică a devenit o putere suverană pe teritoriul ei, cum se spune în mediile masonice) la foarte scurt timp după recunoașterea independenței de stat (urmată de proclamarea Regatului)⁸. Mai important decât atât, Masoneria a

⁷ Volumul *Românii din Ardeal* a apărut în anul 1910.

⁸ Marea Lojă Națională din România a fost înființată în 1880, prin unificarea unor loji masonice care funcționau anterior pe teritoriul României, funcționând, la început, sub obediința Marelui Orient din Italia (o putere masonică deseori menționată în studiul lui Vasile Dașkevici). M.N.L.R. a fost recunoscută ca Putere Masonică Suverană în anul următor, când a intrat în vigoare și Constituția Ordinului Masonic Român. Tot în anul 1881 a fost constituit, ca Putere Suverană, și Supremul Consiliu de Grad 33 și Ultim al Ritului Scoțian Antic și Acceptat pentru România (pentru detalii suplimentare,

fost unul dintre grupurile extrem de importante care au militat, cu succes, pentru independența statului român, pentru „Mica” Unire⁹ de la 1859¹⁰ și Marea Unire din 1918¹¹. Vasile Dașkevici, autorul studiului *Francmasoneria*, amintește unele din aceste fapte, și destul de multe altele (printre acestea, implicarea în introducerea alfabetului latin în locul celui slavon, în chestiunea Basarabiei și cea a Dunării, acțiunile în favoarea românilor din Transilvania, dar și a aromânilor persecutați, din Macedonia), care atestă în mod convingător patriotismul masonilor români, chiar dacă textul astăzi reeditat este unul de mică întindere și, totodată, de o profunzime inegală.

vezi Horia Nestorescu-Bălcești, *Ordinul Masonic Român. Mai puțină legendă și mai mult adevăr*, cu o prefață de Mihail Sadoveanu, București, Casa de Editură și Presă „Șansa” S.R.L., 1993, pp. 101-106, în special).

⁹ Considerăm că nicio unire nu este „mică”, cu atât mai puțin cea realizată, cu o deosebită inspirație și inteligență, la sfârșitul deceniului al șaselea al secolului al XIX-lea. Termenul de „Mica Unire” este, însă, consacrat, atât pentru a individualiza unirea Moldovei cu Țara Românească, în raport cu succesivele acte de unire care au urmat, culminând cu cel de la 1918, cât și pentru a sublinia valoarea de prim pas hotărâtor (pentru destinul viitor al românilor), a dublei alegeri ca domnitor a lui Alexandru Ioan Cuza.

¹⁰ În acel moment, nu exista, încă, o Mare Lojă Națională în țara noastră, însă prestigioșii oameni de cultură și politicieni, care se distinseseră și cu ocazia revoluției de la 1848, au jucat un rol important, în desfășurarea evenimentelor pe plan intern, ca și în recunoașterea consecințelor acestora, în cel extern.

¹¹ Sunt, deja, destul de cunoscute eforturile masonilor români pentru a obține recunoașterea Marii Uniri și modul în care legăturile masonice, de tip fraternal, au fost utilizate în acest scop.

Urmele „trecerii” lui Vasile Dașkevici prin societatea românească interbelică sunt atent inventariate în dosarele din arhiva Securității comuniste. Un scurt articol care rememorează această personalitate a fost publicat, în urmă cu opt ani, de istoricul Adrian Nicolae Petcu în cotidianul „Lumina”, în cadrul îndelungatului său efort de a reconstitui lista personalului cultic supus represiunii comuniste, precum și a datelor biografice ale acestor victime politice¹². Trebuie spus și că Vasile Dașkevici este descendentul unei familii ilustre, a cărei istorie pe pământul românesc constituie preocuparea statornică a unui istoric din generația tânără, Andi Dașchievici.

Conform documentelor de arhivă, chestorul de poliție Dașkevici Vasile¹³ s-a născut la 27 decembrie 1880,

¹² Vezi Adrian Nicolae Petcu, *Vasile (Valerian) Dașchevici, polițist, monah și deținut în temnița comunistă*, în „Lumina”, 19 februarie 2015. Îi mulțumim autorului pentru semnalarea acestei surse bibliografice, disponibilă pe Internet (www.ziarullumina.ro).

¹³ Vom utiliza aici grafia „Dașkevici”, în ciuda formei celei mai răspândite a acestui nume („Dașchievici”), întrucât în acest fel este semnat studiul reprodus în volumul de față. Cititorul care va consulta, nemijlocit, revista „Paza” va fi, cu siguranță, derutat de faptul că numele autorului apare în mod diferit. Astfel, chiar pe prima pagină a nr. 2-4 din 1930 (anul X de apariție a revistei), numele autorului este scris în două feluri: „director V. Dașchevici, chestorul Sectorului III (Albastru)”, pe frontispiciul revistei, respectiv „Vasile V. Dașkevici, licențiat în drept, chestorul Sectorului III (Albastru)”, în deschiderea studiului dedicat „Francmasoneriei”. Și documentele fostei Securități sunt la fel de prolix în acest sens. Astfel, pe coperta dosarului de urmărire informativă este trecut „Dașchievici”, iar pe coperta dosarului penal, „Dașkevici”. De asemenea, în toate documentele profesionale întocmite în primii ani ai carierei

în „comuna Mamornița, raionul Dorohoi, regiunea Suceava”¹⁴, sau în „com[una] Mamornița – Dorohoi U.R.S.S.”¹⁵. Fără a insista asupra acestui aspect, profităm de ocazie pentru a semnala, și nu într-o notă de subsol, problema identificării, în evidențele arhivistice ale fostei Securități, a unor localități din vechiul Regat al României, sau chiar în fostul Imperiu austro-ungar, care sunt atribuite Uniunii Sovietice, sau chiar Ucrainei independente, între granițele cărora aceste localități au ajuns, într-adevăr, însă mult mai târziu decât atunci când s-au născut persoanele ale căror date de identificare au fost, în acest fel, compilate de către reprezentanții fostei poliții politice comuniste, ori de succesorii acesteia.

Chiar dacă acest aspect nu era cunoscut atunci când a fost luată decizia de a include volumul de față în Colecția „Drumul către România modernă”, biografia lui Vasile Dașkevici este, și ea, direct legată de înfăptuirea Marii Uniri, după cum putem afla din dosarul său de urmărire informativă, care conține, aproape în totalitate, documentele profesionale, din cadrul poliției. Conform „Statului de serviciu al d-lui Dașkevici V. Vasile”, eliberat de Prefectura Poliției Municipiului București (nedatat, dar cu ultima mențiune din iulie 1940), acesta „cunoaște bine 5 limbi străine (franceza, rusa, germana, ruteana și italiana)”

din Poliție, apare numele „Dașchievici”. În dosarul penal apare și forma „Deschevici”: Arhiva Consiliului Național pentru Studierea Arhivelor Securității (A.C.N.S.A.S.), fond Penal, dosar nr. 74478, vol. 1, f. 1.

¹⁴ Conf. A.C.N.S.A.S., fond Informativ, dosar nr. 235105, f. 1.

¹⁵ Conf. A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 74478, vol. 1, f. 4.

și a primit nu mai puțin de 11 decorații și medalii, multe dintre ele dedicate Primului Război Mondial, una bulgară și una iugoslavă, dar și brevetul de „Mare Ofițer al Ordinului Sfântului Mormânt” (acesta din urmă, acordat la 22 martie 1930)¹⁶. Dașkevici însuși, într-un memoriu adresat Prefectului Poliției Capitalei, la 12 aprilie 1927, afirma că cunoaște limbile franceză, germană, italiană, rusă și ucraineană¹⁷.

Fire avidă de dobândirea a felurite cunoștințe, Vasile Dașkevici a obținut licența în Drept (din 1913), dar și licența în Teologie (din 1939); a mai urmat și cursurile universitare de Litere și Filozofie, dar fără frecvență. Înainte de a ajunge preot, Dașkevici a fost polițist. Mai înainte de aceasta, a fost și soldat, legându-și, prin aceasta, numele și de Marea Unire. Așa cum va arăta în interogatoriul luat la „28 aprilie 1953, în Făgăraș”, a participat la Primul Război Mondial, „cu gradul de plutonier în timpul războiului din 1916, iar mai târziu a fost avansat până la gradul de căpitan”, fiind decorat cu Bărbăție și Credință clasa I, Serviciul Credincios, Coroana României, Steaua României și altele¹⁸. De asemenea, în „Declarația autobiografică”, nedată, vorbește despre participarea lui directă la bătăliile de la Nămolosa și Mărășești, fapte ce au fost recompensate cu mai multe decorații ale statului român¹⁹. Același document ne arată și modul în care Dașkevici a dorit, cel mai probabil, să lase posterității o urmă a credințelor sale, atunci când a indicat că era

¹⁶ A.C.N.S.A.S., fond Informativ, dosar nr. 235105, f. 26.

¹⁷ *Ibidem*, f. 64.

¹⁸ A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 74478, vol. 1, f. 4.

¹⁹ *Ibidem*, vol. 3, f. 38.

născut „în comuna Mamornița, județul Dorohoi, astăzi comuna face parte din U.R.S.S.”²⁰. În acei ani, o astfel de exprimare, oarecum dubitativă, era periculoasă, având în vedere fanatismul prosovietic al Securității, care era preocupată să șteargă urmele fostei apartenențe a Basarabiei și a Nordului Bucovinei la statul român și este chiar de mirare că cei cărora le era destinată declarația autobiografică nu au sesizat acest aspect, spre a-l corecta, în sensul celor arătate de noi, mai sus.

Vasile Dașkevici a intrat în poliție în aprilie 1908, funcționând până în martie 1941, când a trecut în pensie. Totodată, acesta avea să declare că nu a lucrat niciodată în cadrul Siguranței²¹. La încadrarea în poliție a fost „translator de limba franceză și germană”, până în 1913, „când am fost avansat la gradul și funcția de polițai” și numit la poliția punctelor de frontieră. Apoi a urmat școala de ofițeri de la Târgoviște, unde a stat până la demobilizare, în 1918, după care a devenit șeful poliției din Dorohoi (până în 1919 sau 1920) și, apoi, șef al poliției din Buzău (până în 1920 sau 1921). Revocat din serviciu în 1922, datorită unor polemici interne din poliție, este reprimat în 1923, cu gradul de inspector în Prefectura Poliției Capitalei, până în 1929, când este avansat chestor de poliție, rămânând astfel până la pensie²².

²⁰ *Ibidem*, f. 37.

²¹ De fapt, Vasile Dașkevici pare mai degrabă să fi avut relații încordate cu Siguranța, cel puțin în anumite momente, precum polemica de presă cu Romulus Voinescu, ori muștrarea pe care a primit-o în timpul cât a activat la Buzău.

²² *Ibidem*, vol. 1, f. 8. Inexactitățile cronologice, în legătură cu posturile de la Dorohoi și de la Buzău, îi aparțin lui Dașkevici.

Securitatea a arhivat comunicarea din 1 aprilie 1908, a Direcțiunii Administrațiunii Generale a Personalului și Poliției de Siguranță din Ministerul de Interne, prin care lui Vasile Dașkevici i se face cunoscută numirea în funcția de agent special clasa IV²³, dar și memoriul din 18 aprilie 1909, prin care acesta, deja devenit agent special clasa III, dar încă student la Drept, îi adresa directorului Direcțiunii Poliției și Siguranței Generale rugămintea de a fi încadrat în „unul din posturile de comisari speciali ajutori, ce au devenit vacante prin crearea nouilor locuri de comisari speciali”²⁴. Ulterior, prin Înaltul Decret Regal nr. 1657 din 6 mai 1911, Dașkevici era înaintat la funcția de comisar special²⁵, apoi a fost confirmat, în iunie 1913, comisar clasa III²⁶ și, în fine, „polițai clasa I” în decembrie 1913²⁷.

Desigur că, în această carieră destul de fructuoasă, nu puteau lipsi nici dificultățile. În martie 1920, când lucra în poliția orașului Buzău, Dașkevici a fost sancționat de ministrul de Interne, în urma unei inspecții desfășurate la fața locului, cu pedeapsa „muștrare”, deoarece „ați încercat a dovedi autorităților locale că poliția are un rol mai important și este independentă de siguranță, căreia îi este superioară, ignorând, astfel, că poliția și brigada de siguranță, care sunt organele acestui Minister, sunt folositoare una prin alta, ambele contribuind,

²³ *Ibidem*, vol. 2, f. 1.

²⁴ *Ibidem*, f. 2.

²⁵ *Ibidem*, f. 3.

²⁶ *Ibidem*, f. 4.

²⁷ *Ibidem*, f. 7.

în aceeași măsură, pentru satisfacerea intereselor superioare ale statului”²⁸. Apoi, fapt mult mai serios, la 19 aprilie 1922, prin Înalt Decret Regal, Vasile Dașkevici este revocat din funcția sa de inspector de poliție pe lângă Prefectura Poliției Galați²⁹. Motivarea revocării din funcție era, în raportul ministrului de Interne care a stat la baza decretului regal, aceea că Dașkevici publicase, „sub semnătura sa și titulatura funcțiunii ce ocupă”, primul său articol despre Romulus Voinescu, ceea ce era apreciat ca un „act de indisciplină de natură a aduce o mare atingere demnității corpului din care d-sa face parte”³⁰. Directorul Siguranței Generale, Voinescu, îi înaintase ministrului, la 4 aprilie 1922, o reclamație împotriva lui Vasile Dașkevici, prin care respingea acuzația de plagiat ce îi fusese adusă și aprecia că „actul de acum al d-lui Inspector de poliție Vasile D. Dașkevici este de o gravitate excepțională și vă rog, Domnule Ministru, să binevoiți a lua măsura ce veți binevoi a crede în contra d-sale”³¹. Voinescu semnala, totodată, că articolul incriminat în numărul din decembrie 1921 al „Pazei” era vechi de 19 ani, dată la care autorul era un simplu judecător de instrucție³². Acest episod a reținut în mod deosebit atenția anchetatorilor Securității, după cum vom arăta mai jos. În fine, am identificat și „Deciziunea” din 22 decembrie 1930, prin care ministrul subsecretar de stat

²⁸ *Ibidem*, f. 9.

²⁹ *Ibidem*, f. 36.

³⁰ *Ibidem*, f. 37.

³¹ *Ibidem*, f. 41v.

³² *Ibidem*.

la Departamentul de Interne îi ridica lui Dașkevici pedeapsa „Muștrare scrisă”, care îi fusese aplicată cu 5 luni mai înainte³³.

Ultimul loc de muncă, înainte de lipsirea de libertate, a fost la Prefectura Poliției Capitalei, unde Dașkevici a ocupat poziția de chestor cu delegație de secretar general³⁴. Conform „Foi personale de muștrări”, eliberată de Biroul Personalului din Prefectura Poliției Capitalei, la 26 septembrie 1940, Dașkevici a fost pus la dispoziția Ministerului Afacerilor Interne, iar la 28 februarie 1941 a fost pus în retragere, din oficiu³⁵. Prin „Deciziunea definitivă” a șefului Direcțiunii Generale a Poliției, din 24 mai 1941, Dașkevici „se pune din oficiu în retragere pentru limită de vârstă pe data de 28 februarie 1941”, dată de la care i se acorda pensia³⁶.

Înainte, însă, de a intra în poliție, Vasile Dașkevici a lucrat ca învățător la Bragadiru și ca secretar comunal în Frunzănești³⁷. Iar de la pensionarea din 1941 până la iulie 1952, la arestare, a fost preot monah la Mănăstirea Plumbuita, după unele surse³⁸ (după alte documente, la Cernica; atât din declarațiile lui Vasile Dașkevici, cât și din alte documente, reiese, însă, clar că se aflase la Cernica, și nu la Plumbuita).

La întrebările insidioase ale anchetatorului (locotenentul major de Securitate Gheorghe Martan),

³³ A.C.N.S.A.S., fond Informativ, dosar nr. 235105, f. 93.

³⁴ A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 74478, vol. 1, f. 6.

³⁵ A.C.N.S.A.S., fond Informativ, dosar nr. 235105, f. 34.

³⁶ A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 74478, vol. 2, f. 331.

³⁷ *Ibidem*, vol. 1, f. 5.

³⁸ *Ibidem*, vol. 4, f. 1.